

Handläggare

Jerzy Slazak

Telefon: 0850828974

Till

Miljö- och hälsoskyddsnämnden

2022-11-15, p. 12

Vattenprovtagning vid Stockholms strandbad - Resultat från sommaren 2022

Miljöförvaltningens redovisning

Förvaltningens förslag till beslut

1. Godkänna förvaltningens redovisning
2. Överlämna tjänsteutlåtandet till berörda stadsdelsnämnder och verksamhetsutövare

Anna Hadenius
FörvaltningschefMonika Gerdhem
Avdelningschef

Sammanfattning

Årets sommar har kännetecknats av perioder med vackert väder och höga temperaturer både i juni och juli. Detta, tillsammans med att fler har semestrat hemma, har resulterat i att många människor har besökt strandbaden och belastningen på dessa platser har varit mycket hög. Strandbaden är mycket populära besöksplatser för familjer med barn i olika åldrar.

Av de totalt 317 prover som togs under sommaren visade 36 % av proverna på avvikande resultat av något slag (43 prover visade resultatet otjänligt och 73 prover resultatet tjänligt med anmärkning).

Generellt sett är badvattnet vid Stockholms officiella strandbad ur hygienisk synpunkt av god kvalitet. Årets otjänliga prover har varit koncentrerade till elva badplatser. Efter omprov har provsvaren i de flesta fall visat ett godkänt resultat. Orsaken till avvikande resultat är oftast väderförhållanden med kraftig nederbörd eller haverier i avloppssystemen till följd av den kraftiga nederbörden. De flesta

tillfällen med otjänliga prover har infallit i slutet av säsongen, då stora mängder sjöfågel har uppehållit sig på en del stränder innan flytten söderut. Fåglarna har förorenat gräsmattor och strandkanten med sin avföring och därmed kontaminerat badvattnet med bakterier. Vid alla tillfällen där provresultatet varit otjänligt har förvaltningen gått ut med information om avrådan från bad och baden har också skyltats med avrådan från bad.

Under senare delen av sommaren har några sjöar visat tendens till algblomning. Både Skrubbabadet som ligger i Drevviken och Långsjöbadet har enligt förvaltningens bedömning uppvisat kraftig algblomning. Information med avrådan från bad har anslagits både på baden och på Havs- och vattenmyndighetens sida Badplatsen. Inga rapporter har inkommit till förvaltningen om att någon människa eller husdjur har blivit sjuk efter besöket på Skrubbabadet eller Långsjöbadet.

Utöver provtagnings- och myndighetsrollen har förvaltningen också ett uppdrag från dem som ansvarar för baden att hantera mediakontakter och kontakter med allmänheten med anledning av provtagningsresultaten. Förvaltningen har i år kontaktats av lokala tidningar, Dagens Nyheter, SVT:s lokala nyhetsredaktion för Stockholm och radio P4 Stockholm.

Genom 2021 års budget fick exploateringsnämnden i uppdrag att bistå idrottsnämnden, miljö- och hälsoskyddsnämnden och berörda stadsdelsnämnder med att upprätta en handlingsplan för fler nya offentliga strandbad i staden. I handlingsplanen listas totalt 31 möjliga platser att utreda vidare för nya bad och 7 platser som delvis utretts för bad sedan tidigare. Handlingsplanen redovisades vid Miljö- och hälsoskyddsnämndens sammanträde den 30 augusti 2022 (dnr 2021-1638).

Bakgrund

I Stockholms kommun finns 31 officiella strandbadplatser längs Mälarens stränder, Saltsjön och i mindre insjöar. Ansvaret för skötsel och underhåll av dessa ligger på den stadsdelsnämnd där badet är beläget förutom när det gäller Ekhagen, Hässelby strandbad och Sköndalsbadet. Ekhagen drivs av Djurgårdsförvaltningen, Hässelby strandbad av Stockholm Exergi och ansvaret för drift av Sköndalsbadet har Idrottsförvaltningen.

Ett officiellt strandbad måste uppfylla vissa grundläggande krav som anges i EU-direktivet om förvaltning av badvattenkvaliteten (2006/7/EG), nedan badvattendirektivet, och i Havs- och vattenmyndighetens föreskrifter och allmänna råd om badvatten (HVMFS 2012:14). Badvattnet ska vara tjänligt ur hygienisk synpunkt, vilket bedöms utifrån vattenprover som tas under

sommaren. Det ska finnas informationsskyltar med ***Avrådan från bad*** om badvattnet inte uppfyller kraven.

18 av de 31 officiella strandbaden besöks av över 200 badgäster per dag och klassificeras därför som EU-strandbad, vilket bland annat innebär att de värderas efter badvattendirektivets bedömningsgrunder. EU:s bedömning av kvaliteten på badvattnet baseras på de senaste fyra årens provtagningsserie. Klassificering av badvattnet sker med fyra betyg: Utmärkt badvattenkvalitet, Bra badvattenkvalitet, Tillfredställande badvattenkvalitet eller Dålig badvattenkvalitet.

Resterande 13 bad i staden benämns som övriga strandbad.

Bedömningen av vattnets tjänlighet för bad ur hygienisk synpunkt baseras på bakteriella vattenprover. Proverna analyseras med avseende på förekomsten av tarmbakterierna *E. coli* och *intestinala enterokocker* som indikerar fekal förorening av vattnet. Analysen görs i enlighet med badvattendirektivet och Havs- och vattenmyndighetens föreskrifter och allmänna råd om badvatten (HVMFS 2012:14). Resultaten av provtagningen redovisas kontinuerligt på Havs- och vattenmyndighetens hemsida www.havochvatten.se. På Stockholms stads hemsida finns en direktlänk till denna sida där allmänheten kan hämta information om badvattenkvalitet, algblomning eller händelser som berör strandbadplatser.

Kravet enligt badvattendirektivet är att alla officiella strandbad som klassificeras som EU-strandbad ska ha enhetlig skyltning med symboler som visar klassningen av badvattenkvaliteten på respektive strandbad. Alla strandbad i Stockholm som är EU-strandbad uppfyller kravet på skyltning. Utöver skyltar med kvalitetsbedömning har miljöförvaltningen tagit fram en enhetlig skylt för alla officiella strandbad. Skylten innehåller information om att badet drivs av kommunen eller annan intressent, telefonnummer till driftcentralen för staden, adressen till Stockholms stads hemsida och adressen till Havs- och vattenmyndighetens informationssida Badplatsen.

Havs- och Vattenmyndighetens rekommendation är att vid otjänligt provresultat ska allmänheten informeras och badet ska skyltas med skylten ***Avrådan från bad***. Ett omprov ska tas omedelbart efter analysvaren inkommit för att kunna bedöma om det handlar om en ”kortvarig förorening” av badvattnet. En kortvarig förorening är en mikrobiologisk påverkan som bedöms upphöra inom tre dygn. Vid många avvikande provresultat rekommenderas ***Avrådan från bad*** under hela den tid som utredningen pågår. En permanent ***Avrådan från bad*** görs om vidtagna åtgärder inte ger något resultat.

Mätresultaten från strandbadprovtagningen rapporteras till Havs- och Vattenmyndigheten som i sin tur levererar dessa uppgifter till EEA (*Europeiska miljöbyrån*) och EU. Varje år kommer en rapport från EEA och EU-kommissionen som beskriver badvattenkvaliteten vid Europas alla EU-bad. EU-kommissionen gör sedan en egen sammanställning och klassificering av ländernas uppgifter inför kommande badsäsong. Den senaste rapporten utkom i juni 2022. Tre av Stockholms strandbad hade fått klassificeringen ***Dålig badvattenkvalitet***.

Tillsyn och uppdrag

Miljöförvaltningen bedriver tillsyn över driften av strandbaden. Härutöver utför förvaltningen provtagningen av badvattnet på uppdrag av de som ansvarar för strandbaden. I uppdraget ingår även att hantera mediakontakter och kontakter med allmänheten. Förvaltningen har i år kontaktats av lokala tidningar, Dagens Nyheter, SVT:s lokala nyhetsredaktion för Stockholm och radio P4 Stockholm.

Ärendet

Resultat av badvattenprovtagningen

Provtagnings säsongen för Stockholmsregionen sträcker sig från slutet av maj till mitten av augusti. Prover tas på badvattnet varannan vecka för bedömning av vattnets tjänlighet för bad ur hygienisk synpunkt. Vid avvikande analysresultat tas omprov på badvattnet så fort förvaltningen har fått analysvaret från laboratoriet.

Av de totalt 317 prover som har tagits under sommaren visade 36 % av proverna avvikande resultat av något slag (43 prover visade resultatet otjänligt och 73 prover resultatet tjänligt med anmärkning). Under 2021 var resultatet att 39 % av proverna visade någon form av avvikande resultat.

I bilaga 1 redovisas provtagningsresultaten från årets badsäsong.

Orsaker till förhöjda bakteriehalter

Generellt sett är badvattnet ur hygienisk synpunkt av god kvalitet vid Stockholms officiella strandbad. Orsaken till avvikande resultat är oftast väderförhållanden med kraftig nederbörd eller haverier i avloppssystemen till följd av den kraftiga nederbörden. Tidigare år har orsaken till avvikande resultat även t.ex. varit problem med felkopplingar av avloppsledningar i nybyggda hus och problem med pumpgröpar till toaletter eller orsakats av verksamheter vid strandbaden.

Årets sommar har kännetecknats av perioder med vackert väder och höga temperaturer både i juni och juli. Detta, tillsammans med att fler har semestrat hemma, har resulterat i att många människor har besökt strandbaden och belastningen har varit mycket hög. Strandbaden är mycket populära besöksplatser för familjer med barn i olika åldrar. En del småbarn går ner i vattnet med eller utan blöja och detta kan i vissa fall också påverka badvattnets kvalitet.

Under sommarperioden har det vid ett par tillfällen regnat kraftigt över Stockholm. Detta gjorde att stora mängder förorenat vatten rann ner direkt i recipienten. Vatten från hårdgjorda ytor som leds till dagvattenledningar bräddas vid höga flöden och leds direkt till utloppspunkter i närheten av baden och vattnet förorenas.

Årets otjänliga prover var koncentrerade till totalt elva badplatser: Det kan finnas flera orsaker till de otjänliga proverna. På en del av stränderna som har stora öppna gräsytor uppehåller sig mycket sjöfågel, framförallt kanadagås, vitkindad gås och gräsand. Dessa fåglar förorenar stränderna med sin avföring. Strandbad med stora, öppna gräsytor är t.ex. Maltesholmsbadet, Sättra strandbad, Ängbybadet och Kanaanbadet. Dessa platser har även ganska grunt vatten vid strandkanten och vid regn kan fågelavföring spolats ner och ansamlas i vattnet. Vid dessa strandbad har en del avvikande provresultat noterats. Resultaten av årets provtagning inklusive antalet prover som visar avvikande resultat redovisas i Bilaga 1.

Vid alla tillfällen där den mikrobiologiska analysen visade resultatet otjänlig har förvaltningen gått ut med informationen om ***Avrådan från bad***. Detta har gjorts i samarbete med personal från berörda stadsdelsförvaltningar. Efter att ett nytt prov tagits och visat godkänt resultat har skyltarna tagits bort. Rutinen att skylta vid otjänliga provresultat är densamma för samtliga bad, oavsett om de är EU-bad eller inte. Miljöförvaltningen har tagit fram varningsskyltar, med svensk och engelsk text, som tillhandahållits stadsdelarna. Denna rutin har lett till att allmänheten har visat ett större intresse än tidigare för att besöka Havs- och vattenmyndighetens applikation ”Badplatsen” och Stockholms stads

sida ”Miljöbarometern”, för att där hämta information om den aktuella statusen på baden.

Strandbad med klassificering *Dålig badvattenkvalitet*

Tre strandbad har av EEA (*Europeiska miljöbyrå*) fått klassificering *Dålig badvattenkvalitet* p.g.a. många avvikande provresultat under de fyra föregående årens provtagningsresultat. Dessa strandbad är Maltesholmsbadet (östra provtagningspunkten), Sättra strandbad (norra provtagningspunkten) och Smedsuddsbadet (östra provtagningspunkten).

Maltesholmsbadet

Maltesholmsbadet är ett strandbad som ligger vid Mälarens västra sida i Hässelby strand. Hässelby–Vällingby stadsdelsförvaltning ansvarar för driften och skötseln av badet. Strandbadet har två provtagningspunkter för vattenkvalitet: Maltesholms västra ligger vid bryggan och Maltesholms östra ligger vid strandkanten. Det skiljer ca 150 meter mellan dessa punkter. Provtagningspunkten Maltesholms östra har visat avvikande provtagningsresultat under de senaste tre åren och haft klassificering dålig badvattenkvalitet under hela badsäsongen 2020, 2021 och 2022. Hässelby–Vällingby stadsdelsförvaltning har under 2020 gjort en utredning för att hitta potentiella föroreningskällor och åtgärda dessa. Trots utredningen och en del åtgärder har vattenkvalitet inte förbättrats.

Sättrabadet

Sättrabadet är ett strandbad som ligger i sydvästra Stockholm i Skärholmens stadsdel vid Mälaren. Badet ligger i en bukt och består av en lång, ca 150 m, relativt långgrund sandstrand, stora gräsytor samt klippor norr om badplatsen. Strandbadet har två provtagningspunkter för badvattenvattenkvalitet: Sättra södra ligger vid bryggan och Sättra norra ligger vid strandkanten ca 120 meter från bryggan. Sättrabadet fick klassificering Dålig badvattenkvalitet under badsäsongen 2021 och 2022. Skärholmens stadsdelsförvaltning har genomfört en utredning för att hitta eventuella föroreningskällor. I rapporten som presenterades för förvaltningen under hösten 2021 har inga konkreta källor som skulle förorena badvattnet presenterats.

Under innevarande badsäsong visade Sättrabadet bättre resultat än under sommaren 2021.

Smedsuddsbadet

Smedsuddsbadet är en stor badplats som ligger väster om Västerbron vid en vik i Riddarfjärden, Mälaren. Badet har två provtagningspunkter, Smedsuddsbadet västra som ligger vid

bryggan och Smedsudsbadet östra som är placerat ca 50 meter österut vid strandkanten. Badet ligger inom stadsdelen Kungsholmen och är mycket populärt och frekvent besökt av Stockholms invånare

Under de senaste åren har provpunkten Smeduddsbadet östra visat avvikande badvattenprover med höga eller mycket höga bakteriehalter. Inför badsäsongen 2022 har Smeduddsbadets östra provtagningspunkt fått klassificering Dålig badvattenkvalitet med avrådan från bad för hela badsäsongen 2022.

Förvaltningen har under våren 2022 ställt krav på Kungsholmens stadsdelsförvaltning att utreda och hitta potentiella föroreningskällor. Utredningen är genomförd och rapporten kommer att presenteras senare under hösten.

Algblomning

Under senare delen av sommaren har en del sjöar visat tendenser till algblomning. Orsaken till detta har varit värmeperioden under augusti månad. Två av badplatserna, Skrubbabadet som ligger i Drevviken och Långsjöbadet, har visat algblomning. Informationen med avrådan från bad har anslagits på baden och samma information har uppdaterats på Havs- och vattenmyndighetens sida Badplatsen. På Skrubbabadet gick algblomningen över efter ca en vecka och avrådan från bad kunde tas bort. Algblomningen i Långsjöbadet har däremot varat fram till slutet av badsäsongen. Inga rapporter har inkommit om att någon människa eller husdjur blivit sjuka efter besök på Skrubbabadet eller Långsjöbadet.

Handlingsplan för nya strandbad

I budgeten för 2021 gav kommunfullmäktige miljö- och hälsoskyddsnämnden, tillsammans med exploateringsnämnden, trafikknämnden, idrottsnämnden och stadsdelsnämnderna, i uppdrag att ta fram en handlingsplan för inrättandet av fler badplatser i staden. Syftet med handlingsplanen är att peka ut förslag på platser där nya bad skulle kunna etableras och därmed förbättra tillgången till bad för stockholmarna. Handlingsplanen tydliggör vilka krav som ställs vid inrättande av en ny offentlig badplats och ger vägledning kring arbetsgång från förslag till genomförande.

En behovsanalys utfördes i syfte att identifiera områden där nya badplatser skulle kunna anläggas. Ett stort antal platsförslag har därefter samlats in från en referensgrupp bestående av representanter från de stadsdelsförvaltningar som berörs av frågan, exploateringskontoret, stadsbyggnadskontoret, idrottsförvaltningen, trafikkontoret, fastighetskontoret och Stockholms Hamnar. En översiktlig analys har gjorts för varje plats vad gäller

förutsättningarna för bad, exempelvis påverkan från dag- och bräddutlopp, närhet till farleder för båtar, småbåtshamnar och påverkan på ekologiska värden. I handlingsplanen listas totalt 31 möjliga platser att utreda vidare för nya bad och 7 platser som delvis utretts för bad sedan tidigare. Handlingsplanen redovisades vid Miljö- och hälsoskyddsnämndens sammanträde den 30 augusti 2022 (dnr 2021-1638).

Förvaltningens synpunkter och förslag

Årets badsäsong har haft mycket varierande väderlek. Under juni och juli månad var belastning på strandbaden mycket hög till följd av varmt väder. I augusti uppstod algbloomning vid några bad på grund av mycket höga temperaturer.

Ett stort problem som Stockholms strandbad är drabbade av är sjöfågel. Stora flockar av Kanadagäss och vitkindade gäss förekommer på de flesta av strandbaden. Dessa fåglar förorenar stränderna med sin avföring och bidrar till avvikande badvattenresultat. Speciellt drabbade är stränderna med stora öppna gräsytor. Baden som har fått klassificering dålig har stora problem med sjöfågelförekomst och detta är den mest troliga orsaken till de många avvikande badvattenproverna.

I dagsläget finns ingen lösning på detta problem. Trafikkontoret som ansvarar för viltvård har efter beställning från stadsdelarna skjutit ett antal Kanadagäss, men metoden är inte tillräckligt effektiv då fåglarna flyttar på sig till ett annat ställe efter skotten.

Förvaltningen ser positivt på att fler badplatser etableras i Stockholm. Detta bidrar till att öka rekreativsmöjligheterna för stadens invånare och besökare. När stadsdelarna vill planera för och etablera nya strandbad kan miljöförvaltningen bistå i processen genom att bedöma lämpligheten av den utvalda platsen och med badvattenprovtagning värdera badvattnets status för strandbad. För att kunna bedöma badvattenkvalitet ur hygienisk synpunkt behöver förvaltningen en provtagningsserie om två år.

Slut

Bilagor

Bilaga 1. Provtagningsresultat sommaren 2022